

Załącznik do Uchwały Nr IV-24-11
Rady Miejskiej w Andrychowie
z dnia 27 stycznia 2011r.

Załącznik do Uchwały nr 1/2011 Zebrania Wiejskiego w Rzykach z dnia 20.01.2011r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI RZYKI NA LATA 2011-2018

1. CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI

Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

Miejscowość Rzyki znajduje się w województwie małopolskim, w powiecie wadowickim, w gminie Andrychów. Sąsiaduje z wsiami Sułkowice, Zagórnik, Targanice, oraz poprzez szczyty górskie ze wsiami Ponikiew, Kaczyna, Targoszów i Ślemień. Nad Rzykami wznoszą się szczyty Gancarza, Leskowca oraz Groń Jana Pawła II. Wieś o tradycjach wołoskich, położona w dolinie Rzyczanki. Posiada przysiółki np. najbardziej znane Jagódki u stóp Leskowca i Praciaki. Rzyki to najbardziej górską wioską Andrychowszczyzny. Na powierzchni 2682,6 ha zamieszkuje aktualnie 3141 mieszkańców.

Mapa Rzyk

Historia miejscowości.

Historia Rzyk sięga XVI w., wtedy odnotowano tu pierwszych osadników. Rzyki od początku były wsią królewską. Wchodziły w skład starostwa niegrodowego zatorskiego. Zostały zasiedlone przez pasterską ludność wołoską, na prawie wołoskim. Nazwa miejscowości zmieniała się na przestrzeni wieków. Najwcześniej nazwa Rzyk została odnotowana jako Nowa Wieś. Jej obecna nazwa pochodzi od licznych potoków tu spływających i pierwotnie brzmiała Rzeczki potem Rzeki a ostateczna wersja Rzyki pojawiła się na mapie w 1772 r. Z czasów osadnictwa wołoskiego pozostały ślady w postaci nazw przysiółka Praciaki co oznaczało pierwotnie - od słowa "proc" - ludzi zajmujących się hodowlą świń. W tym rejonie od XVII do XVIII wieku istniała huta szkła. Jednocześnie Rzyki słynęły z wyrobu gontów, tutaj uprawiano również len i rozwijało się tkactwo oraz handel jego wyrobami. Wzbogaceni na tkactwie mieszkańcy Rzyk pod koniec XVIII przyczynili się do budowy kościoła parafialnego pw. św. Jakuba. W okresie wojny na terenie wsi działały grupy partyzanckie. Po wojnie mieszkańcy znaleźli zatrudnienie w Andrychowskich zakładach przemysłowych. Wielu tutejszych mężczyzn dojeżdżało również do pracy do śląskich kopalń.

Układ przestrzenny miejscowości.

Wieś Rzyki leży u stóp Beskidu Małego, a właściwie w jego części wschodniej (Beskid Andrychowski). Jej struktura ściśle jest związana z ukształtowaniem terenu. Domostwa położone są wzdłuż Rzyczanki oraz jej dopływów. Jest to jedyna wieś Gminy Andrychów, posiadająca naturalne centrum wokół którego toczy się życie społeczne. Centrum to niewątpliwie stanowi zgodnie z tradycją kościół, usytuowany na niewielkim wzniesieniu wraz z plebanią. Tu także, naprzeciwko kościoła znajdują się zabudowania Zespołu Szkół Samorządowych z dużą salą sportową i boiskiem, Świetlica będąca częścią składową Centrum Kultury i Wypoczynku w Andrychowie oraz sklepy. Tu także zlokalizowany jest budynek OSP. W centrum droga rozdziela się na dwa kierunki. Jedna wiedzie do przysiółka Jagódki druga do przysiółka Praciaki. Drogi te kończą tam bieg. Rzyki są miejscowością o największych walorach krajobrazowych w Gminie Andrychów. Położenie w dolinie otoczonej wzgórzami stanowi z jednej strony ogromny potencjał dla rozwoju turystyki, z drugiej jednak strony jest barierą rozwoju gospodarczego. Ograniczona poprzez uwarunkowania geograficzne dostępność komunikacyjna wpływa na niekorzystne warunki do pracy i życia. Jednak jest to na pozytyw w kontekście rozwoju turystyki. Położenie z dala od szlaków komunikacyjnych powoduje rozwój agroturystyki oraz turystyki, w szczególności atrakcyjną dla mieszkańców dużych miast, którzy pragną wypoczynku i aktywności turystycznej. Już od kilku lat Rzyki przechodzą głęboką metamorfozę poprzez powiększanie się oferty turystycznej. Powstała tu baza turystyczno-sportowa „Czarny Groń” oferująca usługi całoroczne takie jak: noclegi, park linowy dla małych dzieci oraz dorosłych, jazda konna, lodowisko, wyciąg narciarski, karczma. To doskonale rokuje na przyszły rozwój sołectwa. Ważne jest jednak zachowanie terenów

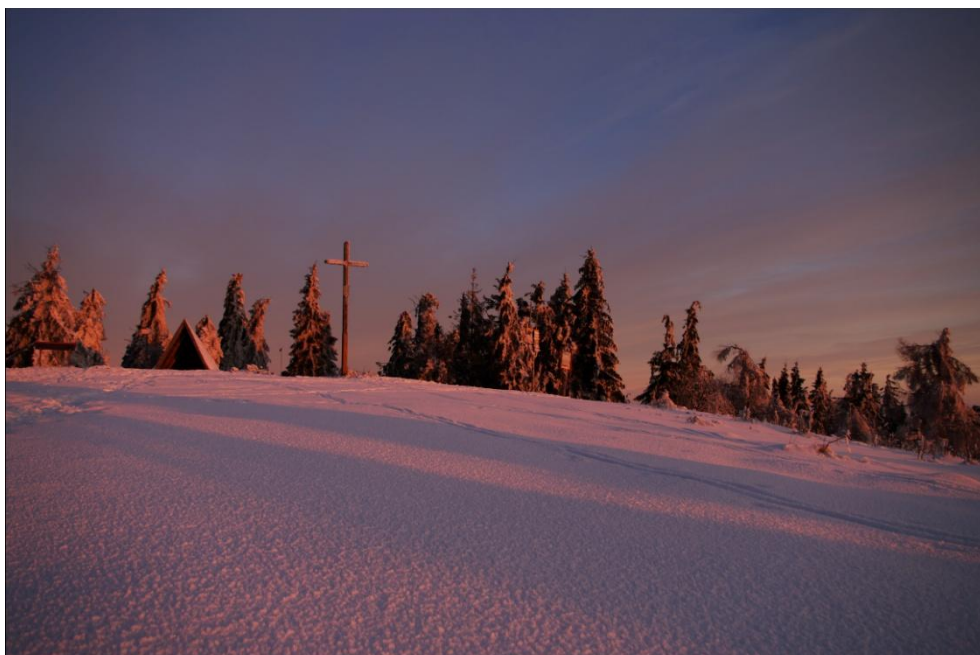
ekologicznych. Dla podniesienia atrakcyjności konieczna jest poprawa stanu infrastruktury pieszej i rowerowej. Wzrost liczby turystów w Gminie Andrychów i sołectwie Rzyki oraz rosnące zainteresowanie turystyką weekendową jest dodatkową szansą dla mieszkańców na aktywizację i wykorzystanie zasobów. Bardzo ważnym czynnikiem aktywizacji społeczności jest rozwój miejsc integracji, rekreacji i kultury społeczności wiejskiej.

2. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

Zasoby Przyrodnicze

Rzyki usytuowane są u podnóża Parku Krajobrazowego Beskidu Małego. Jest on położony na pograniczu województw małopolskiego i śląskiego. Utworzony został w 1998 roku przez Wojewodę Bielskiego. Jego powierzchnia wynosi 29 770 ha. Na terenie gminy Andrychów Park zajmuje 3 800 ha. Znajdują się tu dwie grupy górskie Beskidu Małego oddzielone doliną Soły. W znajdującym się we wschodniej części Beskidu Andrychowskim najwyższym szczytem jest Łamana Skała (929 m n.p.m.) W górach znajdujących się na terenie miejscowości znajduje się utworzony został w 1961 roku Rezerwat Leśny Madohora w celu ochrony naturalnych zespołów leśnych bukowych i świerkowych. Osobliwością jest rzeżucha trójlistkowa. Cała powierzchnia rezerwatu zajmuje 71.81 ha, na terenie naszej gminy usytuowane jest 38,15 ha. Na terenie rezerwatu znajdują się również wychodnie skalne.

Duży obszar otaczający wieś Rzyki wchodzi w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Szczyt Leskowca

Dziedzictwo kulturowe

Niewątpliwa perełka wsi to kościół parafialny pw. Św. Jakuba. Wybudowany został w latach 1793 – 1796, w czasach rozbiorów i kasacji zakonów w zaborze austriackim. Jest on skromną i prostą budowlą, pozbawioną zbędnych dekoracji, We wnętrzu na uwagę zasługują barokowo - rokokowy ołtarz główny, XV - wieczna rzeźba Matki Bożej oraz kamienny posąg Chrystusa upadającego pod krzyżem z drugiej połowy XVIII w. Kościół otoczony jest pięknymi starymi drzewami, obok znajdują się także stary budynek plebanii.

Na uwagę pod względem historycznym zasługuje stara kuźnia Łysonia w Rzykach Jagódkach. To przy niej odpoczywał Karol Wojtyła. Usytuowana jest ona tuż przy drodze prowadzącej na Groń Jana Pawła II oraz Leskowiec.

. Góry te, to kolejne istotne miejsce na mapie dziedzictwa kulturowego wsi. Groń Jana Pawła II to dawna Jaworzyna. Jednak dla upamiętnienia częstych wizyt Karola Wojtyły na tym szczycie oraz pobliskim Leskowcu, wystąpiono o zmianę nazwy. Lokalni działacze społeczni wznieśli na jego szczycie sanktuarium górskie .

Kościół św. Jakuba

Zabytkowa kuźnia

Pomnik Jana Pawła II przy
Sanktuarium Ludziom Gór

Obiekty i tereny

Na terenie Rzyk w ostatnich latach został rozbudowany duży ośrodek sportowo-wypoczynkowy Czarny Groń. W skład ośrodka wchodzi trzy wyciągi narciarskie, lodowisko, park linowy, domki letniskowe, oberża. Rozwój tego ośrodka spowodował duży napływ turystów do miejscowości. Plany rozbudowy tego ośrodka są ogromne co z pewnością przyczyni się do diametralnej zmiany charakteru Rzyk ze wsi rolniczej w kurort turystyczny. Drugim terenem wartym zauważenia jest sanktuarium „Ludzi Gór” na Groniu Jana Pawła II. W cyklicznych mszach w tym sanktuarium biorą udział setki pielgrzymów z całej południowej Polski. Plany wybudowania wyciągu krzeselkowego na szczyt udostępnią go również dla osób o słabszej kondycji fizycznej.

We wsi znajduje się 3 gospodarstwa agroturystyczne oraz schronisko górskie pod Groniem Jana Pawła II.

Infrastruktura społeczna.

Miejsce, w którym odbywają się wszystkie kulturalne wydarzenia, oraz organizowane są się zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży to Świetlica. Tu także spotykają się lokalne organizacje społeczne. Należy zaznaczyć, że nie spełnia już ona oczekiwań pod względem powierzchni oraz wyposażenia. Na terenie wsi, tuż przy szkole, w 2010 roku powstał nowy obiekt sportowy ORLIK. Wieś nie posiada skweru, parku, ani także ścieżek rowerowych. Centrum wsi jest całkowicie niezagospodarowane, zaniedbane i oszpecone. Tereny zielone centrum wymagają głębokiej rewitalizacji. Niezbędne jest stworzenie parkingu, oraz miejsca do wypoczynku dla rodzin.

Obecne centrum miejscowości

Infrastruktura techniczna.

Rzyki są wsią o pełnym dostępie do energii elektrycznej, wody. Niemal 2/3 wsi jest skanalizowana (do wykonania pozostało około 7 km). Część mieszkańców posiada dostęp do sieci gazowniczej. Odpady usuwane są przez zakład komunalny. W całej gminie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Wieś pokryta jest siecią dróg. Mała ilość chodników, brak ścieżek rowerowych powoduje wysokie zagrożenie dla pieszych mieszkańców oraz turystów.

Gospodarka i rolnictwo.

Górski charakter miejscowości i słabej klasy gleby nie sprzyjają działalności rolniczej, dlatego obecnie rolnictwo ma charakter ekstensywny. Na terenie wsi nie ma gospodarstw wysoko towarowych. Część mieszkańców pracuje w gospodarce leśnej.

Na terenie wsi znajduje się kilkanaście firm usługowych, handlowych i produkcyjnych.

Część mieszkańców dojeżdża do pracy w pobliskim Andrychowie bądź jeszcze odleglejszych miejscowościach.

Coraz więcej mieszkańców znajduje zatrudnienie w turystyce głównie ośrodka „Czarny Groń. Rozwój tej gałęzi gospodarki jest ogromną szansą dla mieszkańców wsi.

Kapitał społeczny i ludzki

Na terenie Rzyk działają:

- Ochotnicza Straż Pożarna prowadząca działania ratowniczą, propaguje wśród młodzieży wiedzę pożarniczą, a także ideę bezinteresownej pomocy.

- Koło Gospodyń Wiejskich dba o zachowanie bogatych tradycji i zwyczajów regionu, poprzez kursy, spotkania (wigilijne, wielkanocne, dożynkowe). Bierze czynny udział w życiu wsi angażując się w imprezy kulturalne oraz organizując spotkania z dziećmi i młodzieżą.

- Ludowy Klub Sportowy „Laskowiec” upowszechnia i rozwija u dzieci, młodzieży i dorosłych kulturę fizyczną.

- Świetlica CKiW w Andrychowie organizując szereg imprez dla społeczności, oraz zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży.

- Rzyki mają również swojego znanego rzeźbiarza nieprofesjonalnych: Tomasza Szelię i Stanisława Mikołajka (wiele jego rzeźb można podziwiać w miejscowym kościele)

3. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Centrum Rzyk jako jedyne na terenie Andrychowszczyzny nie jest usytuowane wzdłuż głównej drogi, lecz w swym charakterze przypomina małe miasteczko. W centrum mieści się kościół, szkoła, dom kultury, strażnica OSP oraz sklep. Taka lokalizacja stanowi doskonałą bazę do stworzenia z Rzyk modelowej miejscowości z której mieszkańcy będą dumni.

Dodatkowy atut to fakt posiadania niezagospodarowanego dużego obszaru w samym centrum wokół strażnicy OSP. Będzie można tutaj utworzyć założenie parkowe służące mieszkańcom i turystom. Uroku temu obszarowi dodaje przyływająca obok rzeka Rzyczanka. Obecnie obszar ten nie wygląda imponująco jednak posiada ogromny potencjał rozwojowy.

Ścisłe centrum miejscowości

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - piękna okolica jako baza do rozwoju turystyki - rozwijający się dynamicznie ośrodek Czarny Groń - Posiadanie centrum pielgrzymkowego na Groniu Jana Pawła II - wyremontowany niedawno odcinek drogi powiatowej łączący miejscowość z Andrychowem - aktywnie działające na terenie miejscowości organizacje społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - nie zagospodarowane centrum miejscowości - zbyt mała ilość chodników - brak parkingów w centrum - niepełne skanalizowanie miejscowości - trudności z dojazdem do wyżej położonych zabudowań

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - dalsza rozbudowa ośrodka narciarskiego - wzrost turystyki pielgrzymkowej po beatyfikacji Jana Pawła II - skorzystanie ze środków pomocowych na rozwój infrastruktury oraz zagospodarowanie centrum miejscowości	<ul style="list-style-type: none"> - kłopoty z pozwoleniami budowlanymi ośrodka narciarskiego - brak spójnego planu zagospodarowania przestrzennego - zbyt małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój turystyki w miejscowości

Wnioski z przeprowadzonej analizy:

Rzyki to bardzo malownicza miejscowość o ogromnym potencjale w rozwoju turystyki. Niska konkurencyjność tutejszego rolnictwa nie rokuje na rozwój tej dziedziny gospodarki w przyszłości. Wieś posiada ścisłe centrum z zabytkowym kościołem szkołą domem kultury i remizą OSP. Obecnie otoczenie tych obiektów nie wygląda imponująco lecz stanowi duży potencjał rozwojowy. Kapitał społeczny wsi to zaangażowane w życie lokalne osoby, członkowie koła gospodyń wiejskich, OSP, centrum kultury, oraz klubu sportowego. Rozwój centrum narciarskiego może stanowić przełom w dalszym rozwoju Rzyk. By rozwój ten był harmonijny należy równomiernie rozwijać infrastrukturę prywatną- pensjonaty, agroturystyka oraz publiczną – chodniki, drogi, kanalizacja i zagospodarowanie centrum miejscowości, renowacja domu kultury.

5. Planowane zadania inwestycyjne na lata 2011-2018.

LP	ZADANIE INWESTYCYJNE	KOSZT	CZAS REALIZACJI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.	Przebudowa Domu Kultury	2 200 000	2011 - 2013	Budżet Gminy, Fundusze UE
2.	Plac zabaw w centrum wsi o pow. 0,1124 ha	85 000	2011 - 2012	Budżet Gminy, Fundusze UE
3.	Parking w centrum przy Domu Kultury o pow. 2000 metrów kwadratowych	260 000	2011 - 2012	Budżet Gminy, Fundusze UE
4.	Park wiejski z małą architekturą o powierzchni 1300 metrów kwadratowych przylegający do parkingu i Domu Kultury.	120 000	2011 - 2012	Budżet Gminy, Fundusze UE
5.	Dokończenie kanalizacji sanitarnej 7 km	2 000 000	2011 - 2012	Budżet Gminy, Fundusze UE
6.	Remont i budowa infrastruktury drogowej	7 000 000	2011 - 2015	Budżet Gminy, Fundusze UE
7.	Budowa chodników -Rzyki Praciaki – Sułkowice Belęcina - ZSS w Rzykach – Rzyki Jagódki	8 000 000	2011 - 2015	Budżet Gminy, Fundusze UE
8.	Budowa ścieżek rowerowych - Rzyki Praciaki przez Zagórnik do Parku Miniatur w Inwałdzie. - Rzyki Jagódki - Andrychów wzdłuż rzeki	7 000 000	2014 - 2018	Budżet Gminy, Fundusze UE
9	Regulacja rzeki i jej dopływów	3000000	2012-2018	MZMiUW Budżet Gminy, Fundusze UE